

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Královská obora 233, 170 21 Praha 7, tel.: 233377204

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 58 z 12. března 2004

Mimořádná viditelnost pěti planet v druhé polovině března

Ve sluneční soustavě je devět planet. Na jedné z nich žijeme, takže na obloze jich můžeme sledovat přirozeně jen osm. Jen **pět z nich je natolik jasných, že je můžeme spatřit i bez použití dalekohledu. Jedná se o planety Merkur, Venuše, Mars, Jupiter a Saturn.** Zbývající tři - Uran, Neptun a Pluto - jsou již velmi daleko od Slunce a odrážejí zpět k Zemi jen malé množství slunečních paprsků. **K pohledu na všech pět planet najednou budeme muset pod oblohu přijít večer, dokonce hned za soumraku, protože Merkur zapadá brzy po západu Slunce. Zatímco nejnižší nad západem bude planeta Merkur, západnímu večernímu nebi bude vévodit Venuše. Jupiter najdeme zvečera na východě. Vysoko nad jižním obzorem bude svítit Saturn a také Mars.**

Je přirozené, že oněch pěti planet viditelných očima si všimli již starověcí hvězdáři. A to nejen z toho důvodu, že na obloze většinou svítí jasněji než hvězdy, ale především proto, že se na nebi mezi hvězdami pohybují. Právě jejich putování mezi hvězdami jim dalo jméno, neboť slovo planety znamená „poutníci“. Dnes víme, že pohyb mezi hvězdami je jen zdánlivý a že se ve skutečnosti planety pohybují stejně jako Země jen kolem Slunce. Každé planetě trvá jinak dlouho než jednou oběhne Slunce a každá obíhá Slunce v jiné vzdálenosti. Proto na obloze nevidíme všechny planety stále na jednom místě a také je nevidíme všechny najednou. **V období od 15. března do 5. dubna budeme moci vidět na obloze všechny jasné planety pospolu. K této události dochází jen jednou za několik let.**

Merkur, planeta ke Slunci nejbližší, je kvůli své blízkosti obtížně pozorovatelná, neboť na obloze většinu roku zaniká v záři Slunce. Lze ji v krátkých časových obdobích spatřit jen krátce před východem Slunce nebo po jeho západu. Nejlepší podmínky pro pozorování Merkuru nastávají v době největší úhlové vzdálenosti od Slunce, ke které dojde 29. března. Spatřit jej budeme moci večer nízko nad západním obzorem.

Druhá vnitřní planeta, **Venuše**, je díky větší vzdálenosti od Slunce na obloze pozorovatelná podstatně déle po západu Slunce i před jeho východem. Zcela náhodou bude nejlépe pozorovatelná ve stejný den jako Merkur, tedy 29. března, a to večer nad jihozápadem. Venuše se nedá přehlédnout, její jasnost mnohonásobně převyšuje jasnost všech hvězd i ostatních planet.

V srpnu 2003 byl **Mars** k Zemi nejbližší za posledních 70 000 let a měli jsme tak mimořádné podmínky pro jeho pozorování. I když je Mars již mnohem dále od Země než v době svého loňského těsného přiblížení a není tedy už tak jasný, můžeme jej na obloze stále spatřit. Mars bude večer svítit na jihu v souhvězdí Býka a zapadat bude v polovině noci. 25. března jej můžeme spatřit v tzv. „zlaté bráně ekliptiky“ mezi hvězdou Aldebaranem a hvězdokupou Plejády.

Jupiter je v březnu na obloze po celou noc, protože na 4. března připadá jeho opozice se Sluncem. Právě v době kolem tzv. opozice je planeta nejlépe pozorovatelná. Najdeme ho v souhvězdí Lva. Svoji jasností vévodí večerní obloze nad východním obzorem. Již v menších dalekohledech můžeme spatřit jeho čtyři největší měsíce – Io, Europa, Ganymedes a Callisto, které pozoroval už Galileo Galilei.

Poslední planetou pozorovatelnou okem je **Saturn**. Nachází se v souhvězdí Blíženců a je pozorovatelný po většinu noci. Zvečera jej najdeme nad jižním obzorem. Pohled na planetu

dalekohledem je velmi pěkný, protože známé Saturnovy prsteny jsou nyní nakloněny k Zemi a jsou velmi rozevřeny.

Určitě stojí za to využít této mimořádné příležitosti, kterou nám zákony nebeské mechaniky poskytly a za jasné noci pozvednout oči k obloze. **S ohledem na to, že Merkur zapadá velmi brzy, spatřit všech pět planet bude možné zvečera, hned po setmění.** Lepší podmínky pro pozorování jsou samozřejmě mimo velká města, kde pozorování neruší světelné znečištění.

Kromě toho, že planety můžeme spatřit pouhým okem, stojí za to se v této době vypravit na hvězdárnu a podívat se na planety dalekohledem. Opravdu zřídka se poštěstí pozorovat všech pět planet za jedno vstupné.....

Petr Sobotka

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/cas/tisk.htm>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Štefánikova hvězdárna, Petřín 205, 118 46 Praha 1, tel.: 257320540, fax: 257325390, e-mail: suchan@observatory.cz.
